

Trettondag jul (epifania)

Predikan 2026-01-06

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Herrens härlighet. Jes. 60:1–6:.. Evangelium: Matt. 2:1–12.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du genom stjärnan ledde de vise männen till barnet i Betlehem. Led oss genom ditt ord och din helige Ande så att också vi i tro och tillbedjan får falla ned inför Herren Kristus, sann Gud och sann människa. Låt ditt ords ljus visa oss den rätta vägen genom livet så att vi till sist får gå in i den eviga härligheten. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 3:e årg.: Luk. 11:29–36

29 När folk strömmade till, började Jesus tala: ”Det här släktet är ett ont släkte. Det söker ett tecken, men det ska inte få något annat än Jonas tecken. 30 Så som Jona var ett tecken för folket i Nineve, så ska Människosonen vara det för det här släktet. 31 Söderns drottning ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. Hon kom från jordens ände för att lyssna till Salomos vishet, och här är något som är större än Salomo. 32 Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona. 33 Ingen tänder ett ljus och sätter det i skymundan eller under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att de som kommer in får se ljuset. 34 Ditt öga är kroppens lampa. När ditt öga är friskt får hela din kropp ljus, men när det är sjukt är din kropp i mörker. 35 Se därför till att ljuset inom dig inte är mörker. 36 Om hela din kropp har ljus och ingen del är i mörker, då blir den upplyst helt och fullt, som när lampan lyser över dig med sitt klara sken.” Amen.

Dagens ämne är Herrens härlighet. När de vise männen kom fram till huset där Maria och barnet var så ”föll de ner och tillbad honom”. Dessa män från fjärran Östern hade säkert hört om den kommande Messias i någon av de judiska synagogorna. De hade lyssnat till texten från profeten Jesaja som vi hörde i dagens epistel. Där står det: ”Stå upp, stråla, för ditt ljus kommer och Herrens härlighet går upp över dig. Se, mörker ska täcka jorden och töcken folken, men över dig ska Herren gå upp, hans härlighet ska uppenbaras över dig” (Jes. 60:1f).

Stjärnan de hade sett visade sig genom ett Guds under. Den lyste för att visa vägen ända fram till den nyfödde judakonungen, Jesus Kristus. Där strålade Herrens härlighet. Därför föll de ned och tillbad barnet som sann Gud och sann människa. Det mörker som täckte folken på jorden var syndens och otrons mörker. Detta mörker förkroppsligades i den onde kung Herodes gestalt. Han hade med våld roffat åt sig kungavärdigheten. Den tron som tillhörde David och hans efterkommande hade intagits av de ogudaktiga. Så hade Israel blivit ett avhugget träd. Det står ju att Messias skulle komma av Jesse rot och stam. Så sjunger vi i psalmen ”Det är en ros utsprungen”. Jesse eller Isai var Davids far. Av hans efterkommande skulle Kristus födas. Jesaja skriver: ”Ett skott ska skjuta upp ur Ishais avhuggna stam, en telning från hans rötter ska bära frukt. Över honom ska Herrens Ande vila” (Jes. 11:1f).

Det var inte längre toppen av trädet det var fråga om. Nej, trädet var avhugget, säger Jesaja. De ledande i Israel hade avfallit och kungadömet had blivit ogudaktigt och förfalskat. Ja, det var kungen själv, Herodes, som med list och våld försökte förintä Kristus. Han hycklade och sa att han ville ge barnet sin hyllning. Men den hyllningen skulle bestå av förföljelse och mord.

Så representerar Herodes den falska kyrkan som försöker smycka sig med bibelcitater men som genom sina falska läror för bort ifrån Kristus. Herodes kallade ju till sig de skriftlärd

och lyssnade på dem. Men detta var inte för att man skulle tro på Guds ord utan för att förfalska och utrota det. Så står Herrens härlighet genom ordet alltid i motsats till världen och den falska kyrkan. Djävulen vet att det endast är genom tron på det lilla barnet i krubban som frälsningen kommer. Alla våra egna försök att komma till himmelen står under Guds dom. Den ära och makt som Herodes ville ha var den mänskliga härligheten. När människan med sitt förnuft och sina egna gärningar försöker att vinna härlighet och ära är det förgäves. Det är visserligen sant att Gud också är skapelsens Gud och att människans förnuft är en stor Guds gåva. Men det gäller endast i det världsliga livet. När förnuftet försöker att också tillvälla sig andlig makt och ära går det som för Herodes. Gud ser till att alla sådana försök misslyckas.

Jesus framhåller i dagens predikotext särskilt drottningen av Söderlandet och befolkningen i Nineve. Gud hade gett kung Salomo mycket stor vishet. Det skedde när Salomo ödmjukade sig och bad innerligt till Gud. Istället för att be om makt och ära hade han bett om vishet. I Ordspråksboken framhöll Salomo också att man inte ska lita på sitt förstånd utan förtrösta på Herren. Salomo skriver: *”Förtrösta på Herren av hela ditt hjärta, förlita dig inte på ditt förstånd. Räkna med honom på alla dina vägar, så ska han jämna dina stigar”* (Ords. 3:5f). När drottningen av Saba hörde om Salomos vishet, reste hon den långa vägen till Israel för att ta reda på om allt som sades om Salomos vishet verkligen var sant. Jesus visar oss att det var tron som ledde henne att göra detta. Han säger ju: *”Söderns drottning ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. Hon kom från jordens ände för att lyssna till Salomos vishet, och här är något som är större än Salomo”* (Luk. 11:31).

Det var Guds ord som på detta sätt hade spridit sig från Israel långt bort till landet Saba vilket enligt traditionen var Etiopien. Jesus framhöll henne, eftersom som hon kom från ett hedniskt folk men ändå lyssnade på Guds ord. De människor som Jesus i vår text talade till förhärdade istället sina hjärtan. Jesus säger om dem: *”Det här släktet är ett ont släkte”*(v 29). De begärde tecken och under och var inte nöjda med Skriftens tydliga och klara profetior om Kristus. Då sade Jesus: *”De ska inte få något annat än Jonas tecken. Så som Jona var ett tecken för folket i Nineve, så ska Människosonen vara det för det här släktet”* (v 30). När Jona predikade för den ogudaktiga staden Nineve ångrade de sina synder och fick förlåtelse. De lyssnade på Guds ord. Fastän de bodde i ett hedniskt land trodde de på Jonas predikan. Men Jesu egna åhörare förkastade honom. Därför sade han: *”Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona”* (v 32).

Dessa ord är också sagda till oss här idag. När Guds ord förkunnas rent och klart finns det två slags åhörare. Den ena gruppen består av sådana som de vise männen, drottningen av Saba och folket i Nineve. De kom från främmande, hedniska länder, men satte tro till Guds ord och blev frälsta. Den andra gruppen består av sådana som kung Herodes och Jesu kritiska åhörare. De tillhörde Israel men förkastade Jesus i otro. Därför kommer de under domen. Jesu säger att otro är som att sätta ett ljus under skäppan, d.v.s. dolt inne i en låda så att man inte ser dess sken. Medan ljuset lyste klart för de vise männen, drottningen av Saba och folket i Nineve var det fördolt för Jesu kritiska åhörare. Så är det också idag när Guds ord förkunnas rent och klart. Somliga tar emot det med glädje och litar på det i tro och tillbedjan. Men andra förkastar det och menar att deras eget förnuft vet bättre. Detta gäller både dem som säger nej till hela kristendomen och dem som håller sig till falska läror eller till egna gärningar.

Trettondagen kallas sedan gammalt för Epifania. Det betyder uppenbarelse. När Guds ords stjärna får stråla klart i våra hjärtan och vi tar emot det i tro uppenbarar Gud sin nåd och sin kärlek för oss. Då förstår vi att den enda frälsningen kommer genom evangelium om Gud som blivit människa för vår skull. Då förstår vi också att frälsningen kommer till oss

genom de medel som Gud har bestämt. Han har befallt att det glada budskapet om frälsningen skall predikas av människor som kallas till det bibliska ämbetet. Så får vi idag på Trettondagen glädjas över att det är precis 65 år sedan den första prästvigningen skedde i S:t Martins församling, som då bildades och några år senare också Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige. En mycket liten skara personer gick emot det som av alla förkunnades som en biblisk nödvändighet, nämligen att man skall stå kvar i en villfarande kyrka ända tills man blir utdriven. Men Guds ord lär tvärtemot detta, att det är varje kristens skyldighet att söka sig till en kyrka där Guds ord lärs rent och klart i alla stycken och av alla präster. Detta bibliska krav på rätt lära och bekännelse var också något som både apostlarna, fornkyrkan och reformationen höll fast vid. Men i vår tid anses detta som något överdrivet och rentav farligt. Det innebär därför både hån och förakt om man vill hålla fast vid den rätta bibliska läran om kyrkan och ämbetet.

Men vi ska då tänka på Jesu ord om att låta ljuset skina rent och klart och inte sätta det under skäppan. När Guds ords ljus spriddes nådde ända till de vise männen, till Nineve och till drottningen av Saba. Idag sprids också ordet över hela världen. Men det föraktas och förkastas särskilt av dem som borde veta bättre och tillhör den gamla, västerländska kristenheten och dess samfund. Men istället för att ordet skulle lysa klart i alla reformationens kyrkor kan det konstateras att det där för det mesta råder djupt andligt mörker och förfall. Men i många länder som länge helt dominerats av främmande religioner och ideologier finns idag spridda vittnesbörd om hur Guds ord går fram, också bland ungdomar.

Må vi därför desto ivrigare samlas i våra kyrkor och församlingar kring ordet och sakramenten och frimodigt hålla fast vid det och predika det också för sådana som kanske i morgon blir omvända och får se det skinande ljuset. Så får vi också genom det heliga dopet uppleva hur Kristus även idag kommer till oss och föder människor på nytt till evigt liv. Vi får bekänna våra synder och ta emot avlösningens löftesord och vi får tillbedja Kristi sanna kropp och blod när han kommer till oss i altarets heliga sakrament.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.